

Так, в 1992-2005 рр. 2045 од. організацій даного типу (2,7% від загального числа підприємств комунальної форми власності) прийняли рішення щодо зміни форми власності. В наступні періоди, відображені на рис. 1, кількість реформованих комунальних підприємств різко зменшилася. В 2006-2009 рр. реформа охопила лише 225 од. (1,3 %), а в 2010-2013 рр. – 141 од. (2,3%).

Таблиця 2

Кількість суб'єктів ЄДРПОУ за організаційно-правовими формами господарювання у Тернопільській області в 2005-2013 рр., од. [4, с. 54-56]

Види підприємств	Рік					
	2005	2007	2009	2011	2012	2013
Тернопільська область	18633	20133	20988	21646	22125	22369
Приватне підприємство	3612	3843	4031	4091	4187	4176
Державне підприємство	187	167	147	130	130	118
Комунальне підприємство	450	461	456	454	458	443
Іноземне підприємство	6	7	9	9	9	9
Акціонерне товариство	410	381	346	292	252	234
у % до загальної кількості підприємств по всій Україні	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,7

Згідно статистичних даних, наведених на рис. 1, зміна державної та комунальної форм власності відбувалася в основному протягом 1992-2005 рр. В цей же час спостерігалось зростання кількості підприємств приватної та корпоративної форм власності, а іноземні фірми почали освоювати регіональні ринки. З 2005 р. дана тенденція мала нестабільний характер, що підтверджують показники в табл. 2.

Структура власності в Тернопільській області певною мірою позначилася на її позиції в рейтингу конкурентоспроможності регіонів. В 2013 р. вона зайняла 24 позицію, з чого випливає висновок, що структура власності відіграє важливе значення на регіональному рівні, адже переважання тих чи інших форм формує спеціалізацію відповідних територій. При ігноруванні фактору необхідності дотримання її збалансованості виникають проблеми різностороннього характеру, а саме: секторального; галузевого; територіального; відтворювального; інституціонального; технологічного; зовнішньоекономічного [3, 17].

Оскільки Тернопільська область є монофункціональною та відноситься до депресивних регіонів, незважаючи на відносну стабільність кількості підприємств по відношенню до

загальноукраїнського показника (1,7-1,8%) відповідно до наведених статистичних даних, забезпечення дієвості структурних пропорцій власності стане можливим лише за умов забезпечення узгодженості засад загальнодержавної політики та політики "на місцях" (регіональної та муніципальної).

Література

1. Звіт про роботу Фонду державного майна України та хід виконання Державної програми приватизації за відповідний рік. Сайт Фонду державного майна України [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.spfu.gov.ua/_layouts/SPFUSiteDefinition/ReportsMFI.aspx.

2. Звіт Фонду ефективного управління "Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2013" [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://competitiveukraine.org.ua/ua/reports/2013>.

3. Мельник А. Формування інституційного забезпечення структурної політики на регіональному та муніципальному рівнях: теорія і практика / Алла Мельник, Алла Васіна // Вісник державної служби України. – 2012. – № 1. – С. 15-21.

4. Статистичний щорічник "Україна в цифрах 2013 рік" // Держкомстат України. – К., 2014. – 238 с.

Ярослав ФЕДЕНЧУК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

КОНКУРЕНТНЕ МІСТО ЯК ТЕХНОЛОГІЯ ЗАПОБІГАННЯ КРИЗАМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Об'єктивна суперечність між глобалізацією та муніципалізацією породжує проблему пошуку альтернативних механізмів розвитку муніципальних утворень в умовах стирання економічних та політичних кордонів.

Забезпечення економічного розвитку міст, збереження їх самобутності та формування іміджу є наслідком гострої конкурентної боротьби. В свою чергу, управління розвитком муніципальних утворень в сучасних умовах також орієнтується на конкуренцію. Загальний європейський економічний простір, прогресуюча лібералізація та політика дерегулювання ЄС, а також зростаюча незалежність комерційних підприємств або їх філіалів від місця їх знаходження, — все

це призвело до того, що конкуренція муніципалітетів з кінця 80-х років минулого сторіччя досягла нового рівня. Конкуренція міст не тільки загострилася — вона виявляється не лише на регіональному та національному, а й міжнародному рівнях. При цьому все більше міст стають конкурентами в боротьбі за одні й ті ж підприємства та інвесторів.

З кінця 80-х років міста прагнуть запропонувати все більше послуг, які видозмінюються та пристосовуються до потреб споживача. Це вдається у кожному окремому випадку по-різному через специфічні відмінності у фінансовому становищі міст, а також різні можливості дій. Як і у футболі, муніципалітети теж грають в різних лігах. Ці заходи розраховані на те, щоб підвищити привабливість та корисність території, стимулювати економічних суб'єктів та різні соціальні групи та, нарешті, поліпшити ситуацію з муніципальним бюджетом. Зокрема, заходи, які застосовуються, часто у меншій мірі спрямовані на ендогенний потенціал, аніж на переважаючі національні та міжнародні стандарти. У спрощеному вигляді можна виділити два види чинників, які є важливими для підвищення конкурентоспроможності території: „тверді” та „м'які” територіальні чинники.

До „твердих” територіальних чинників слід віднести вигідні національні, міжнародні та регіональні транспортні зв'язки і комунікаційні мережі, промисловість, що відповідає найвищим вимогам, кваліфіковані фахівці. Ці територіальні чинники є необхідними передумовами для місцевого економічного розвитку. Для ухвалення рішення на користь певної території підприємцям та підприємствам вже недостатньо тільки цих „твердих” чинників. Зміна економічної структури, вимог до екології та інфраструктури міста призвели в містах ЄС до підвищення значення додаткових, „м'яких” територіальних чинників. До них можна віднести імідж, підприємницький клімат, зовнішній вигляд міста та рівень урбанізації, екологічні умови, можливості здобування освіти, проведення культурного дозвілля та вільного часу. Дії муніципалітетів в контексті м'яких територіальних чинників є не тільки переліком заходів, спрямованих на підвищення регіональної привабливості та покращення іміджу, а — подібно до появи моди — обмежуються нововведеннями. Це, наприклад, зовнішня й естетична ревальвація міських центрів, охорона історичних пам'яток та догляд за ними, відновлення міських водоймищ та берегів річок, поліпшення можливостей щодо проведення культурного дозвілля і вільного часу.

В цій сфері містам ЄС вдалося досягти покращення міської

привабливості та конкурентоспроможності, завдяки реалізації великих проектів. До першої групи таких проектів відносяться стадіони, океанаріуми, тематичні парки, центри альпінізму, а також проекти реконструкції зруйнованих колись церков та палаців. Наприклад, в рамках Цейл-проекту у Франкфурті-на-Майні йде відтворення колишнього міського замку. Друга група охоплює, перш за все, значні події та проекти в музичному і спортивному житті: міські марафони, велосипедні гонки, свято кілець в Кельні, берлінський парад кохання. Врешті-решт, ті міста, які хочуть увійти до вищого розряду міст та звернути на себе особливу увагу, претендують на проведення олімпійських ігор або футбольного чемпіонату світу чи Європи, або хочуть принаймні одного разу бути „європейською культурною столицею”. Так, на думку міністра економіки Баварії, „чемпіонат світу в 2006 році є візитною картою для Німеччини” [1].

Більшість заходів, спрямованих на поліпшення міського іміджу, орієнтовані, переважно, на міські центри та навколишні райони. Вони є візитними картками, їх гості міста відвідують в першу чергу. Міський імідж та уявлення про місто складатимуться за зовнішнім виглядом цих районів. Заходи щодо поліпшення іміджу міста з боку муніципалітету і маркетинг території співвідносяться та проводяться відповідно до досліджень іміджу, яких в ЄС проводиться достатньо багато, наприклад „Тест 83 європейських міст”, „Де в ЄС живеться найкраще?”. Таким чином формується рейтинг міст, який повинен показати муніципалітетам, яке місце вони займають в конкурентній боротьбі між собою. Однак, немає об'єктивних даних як і в якій мірі ці дії позначаються на економіці, на ринку праці та бюджеті. Проте є велике число проектів, які внаслідок дуже позитивного прогнозу (очікуване число відвідувачів, доходи) і завищених очікувань були реалізовані лише частково або закриті. Територіальна концентрація багатьох проектів тільки в невеликих центральних районах і той факт, що вони будуть корисними тільки для певних сегментів міського населення, можуть сприяти розвитку „розділених” міст. У таких містах йде безладне будівництво дорогих та високопривабливих для покупців житлових та нежитлових приміщень, яке швидко розповсюджується. І нарешті, орієнтація на іміджеві та конкурентоздатні великі проекти в умовах обмежених фінансів призводить до скорочення або відмови від інших, не менш вигідних проектів.

Все більше міст вдаються до всебічної багатосекторної концепції

розвитку. Така політика використовується в багатьох містах Східної Німеччини завдяки конкурсу „Міська реконструкція Сходу”, що фінансується федеральним центром. Інтегровані програми дій з будівництва соціального житла апробуються в низці міст Німеччини в рамках програми „Соціальне місто”, що підтримується федеральним урядом. В контексті муніципального економічного розвитку дієвими є муніципальні форуми за участю різних економічних суб'єктів, зокрема „Економіка і робота” міста Дрездена або „Імпульс Ганновера” як спільна ініціатива міста, регіону та економічного сектора Ганновера. Ініціативи, спрямовані на розвиток міст, можуть виходити й від підприємців. Як приклад можна навести такі підприємства, як найбільший пивний завод Bitburger, який залишається вірний своєму первинному місцю розташування, або ж північногесенський виробник опалювальної техніки, який при вирішенні питання „збереження Аллендорфа як місця свого розташування або перенесення виробництва до Чехії”, вибрав Аллендорф. Постійні інвестиції китайських та індійських підприємців підтверджують останнім часом, перш за все з економічної точки зору, переваги ЄС як привабливої, економічно вигідної території. Такі міста, як Мюльхайм і Ганау, проводять продуману соціальну політику, яка гарантує поєднання професійної діяльності та можливості піклування про дітей, що дозволяє досягти вищого рівня народжуваності. У містах Дюссельдорф, Мюнхен, Мюнстер вдалося впродовж тривалого часу за допомогою великих міських громадських об'єднань перешкоджати приватизації великих муніципальних підприємств [2]. Зважаючи на дерегуляцію та лібералізацію Європейського Союзу, дій такого роду не завжди достатньо. До того ж необхідною є організація широкомасштабних акцій за участю міських профспілок або міських альянсів за підтримки ЄС та національних урядів, спрямованих на збереження муніципальних послуг, що вільно надаються. Складовою частиною цієї акції можуть бути вимоги, такі, як, наприклад, меморандум „Альтернативна економіка”, метою яких є значне підвищення економічного зростання, розробка програм зайнятості та дієва підтримка муніципалітетів державою.

Досвід забезпечення конкурентного статусу міст Європейського Союзу в умовах поглиблення глобалізаційних тенденцій свідчить про необхідність пошуку неординарних підходів до конкурентної боротьби, що неминуче стосується й українських міст.

Література

1. Hank R. Deutschland — Land der Streithähne // Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung. — 2005. — № 7.
2. Муниципальные и региональные процессы в условиях глобализации и европеизации: Сборник / Под ред. Г. В. Витткэмпера, Г. Я. Козлова, В. С. Авдонина. — М.: КДУ, 2006. — 456 с.

Інна ЧИКАЛО

Тернопільський національний економічний університет, Україна

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСОЕФЕКТИВНІСТЮ ГРОМАД В УМОВАХ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ РЕФОРМИ: ТЕОРЕТИКО- ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ

Одним із завдань реформування системи місцевого самоврядування здійснюваних в рамках адміністративно-територіальної реформи чинним законодавством [1] визначено формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян. При цьому, варто зауважити, що передумовою його реалізації є алокація та забезпечення ефективного використання наявного ресурсного потенціалу. Саме за рахунок проведення зваженої ресурсоефективної політики можливим є забезпечення успішного функціонування громад та вирішення низки проблем соціально-економічного, культурного та екологічного характерів. Зазначене актуалізує окреслену проблематику та потребує детальнішого її вивчення.

Економічним базисом функціонування територіальних громад виступає комунальне майно. Так, Конституцією України визначено, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад [2]. Таким чином, у власності територіальної громади є сукупність матеріальних та нематеріальних ресурсів. Однак, незважаючи на наявний ресурсний потенціал, більшість органів місцевого самоврядування, що здійснюють